

R. P. Thomæ Tamburini Æ Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

4. Compensatio in re quæ mittitur ad debitorem, vel ei debetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

bitum, praevidetur alicui tertio id, tanquam furtum ab ipso fuisse commissum, fore imputandum non obligaris id praecavere, nisi facile possis, quia simili ratione solum obligaris ex Charitate, non ex iustitia. Facile tamen puto te posse praecavere, saltem relinquendo compensationem, si tuum debitum v.g. esset unus, vel alterius aurei, & probabile esset alteri imputandum furtum cum periculo, ut is damnetur ad Trementes, vel gravi infamia notaretur, vel graviter castigaretur, vel magnam summam expenderet, tunc enim si non praecaveris, licet non peccares contra iustitiam, unde non obligaberis ad restitutionem, graviter tamen peccares contra Charitatem. Maxime igitur in hac, & similibus rebus expendenda sunt periculum proximi, & tua utilitas: Charitas enim dicitur, ne ob parvam tuam commoditatem gravissimum proximo damnum inferas. vide Molin. tom. 3, disp. 690. §. tertia, & de Lugo tom. 1. de iust. d. 16. sect. 5. n. 88.

6. Idem dic, si debitor vivus (nam de defuncto max §. 7.) propter tuam occultam compensationem non sit futurus aptus ad satisfaciendum aliis anterioribus, & magis privilegiatis creditoribus: quia id damnum anteriorum per accidens sequitur ad tuam compensationem, & illa res, quam accipis, non est creditorum tui debitoris: si enim esset illorum, certe quia alienum tunc acciperes tibi illam vindicare non posses. Lege eundem ibid. sect. 6. num. 111.

§. II. Compensatio in re diversa.

1. Ad explicationem doctrinae, addantur sequentes Quaestiones, Prima: *An licet possis tibi compensare accipiendo rem specie diversam ab ea, quae tibi debetur; e.g. debet tibi quis triticum, vel pecuniam, An possis occulte accipere vinum, vel vestem aequivalentis pretij, supponimus enim quod si v.g. vestis plus valeat, quam tuum debitum, reddatur statim excelsus, &c.*

Respondeo, te non posse, si ex acceptatione rei diversae damnum grave sequitur debitori, vide Molin. Petrum Navar. Reb. & alios allatos à Dian. part. 2. tract. 16. resol. 1. §. 1. dub. 9. num. 47. Ratio est, quia, si non sequitur, non est unde pecces, ut accidit, quando eam rem, quam accipis, facile debitor pecunia, vel alio modo sibi comparare potest. At si sequitur, sine ratione ipsum directe damificas, quare & peccas, & restituere damnum foveris. Quod si alium modum non habes tibi compensandi, nisi accipiendo rem specie diversam, cujus carentia graviter debitorem aliunde damificet, sanè licet sumere poteris; debitori enim imputabitur tale damnum, dum is debita solvere non laborat. Idem tamen moneo, quod infinitum §. praeced. n. 5. Non enim licet tibi propter modicum, quod tibi forte debetur, gravissimum proximo damnum afferre.

§. III. Compensatio in debito dubio.

1. Secunda: *Quando dubium est, an debitor aliquid tibi debeatur, potesne pro ratione dubij aliquid tibi occulte compensare;*

Respondeo, non posse, quia non est aequum pro debito incerto esse solutionem certam. Idem est in probabilitate, quam aliqui (sed perperam) dubium vocant positivum, id est, quando sunt probabiles rationes, quod tibi aliquid debeatur, & probabiles, quod non debeatur. Idem inquam, est, quando probabilitas versatur circa factum, quia tunc melior est conditio possidentis, ut diximus lib. 1. in decal. cap. 3. §. 3. à num. 9. at quando probabilitas utriusque partis, id est, debitoris, & creditoris est circa jus, esto, alicui in aliquibus casibus concedant, posse fieri occultam compensationem contra debitorem: nos tamen universimodis id negavimus ibidem, quem locum omnino relego.

§. IV. Compensatio in re, quae mittitur ad debitorem vel ei debetur.

1. Tertia: *An possis tibi compensare sumendo rem vel in alium quemcumque finem;*

Respondeo cum necessaria distinctione: Vel debitor illud sit pecunia iam ei acceptata à tuo debitore, tunc potes, quia accipies rem debitoris, in quam tuus debet: vel non est acceptata, & tunc non potes, quia acciperes rem tertij, in quam jus non habes. Lege Lugo tom. 1. de iust. d. 16. num. 110.

2. Quid de debitoribus tui debitoris; Antonius debet Petro tuo debitori centum, potesne ab Antonio centum surripere, eo praetextu, quod tibi à Petro centum debentur; Respondeo non posse, quia, ut proponitur, acciperes pecuniam, quae nunc Antonio in quam nullum jus tu habes.

3. Quid si Petrus, tuus nempe debitor, haberet depositum apud dictum Antonium vas argenteum, vel quid simile, quod totum tuum quoad propriam tui quoad usum, & administrationem esset Petri;

Respondeo tunc sanè posses quia dummodo Petri tui debitoris, nec ad alium pertinere, parum ubi materialiter inveniatur. Cavendum tamen est, ut Antonius à Petro suo depositario rem suam per justum velit repetere: nam sic Petrus cogetur gratias solvere.

Sed quid, si hoc periculum imminet, tu verè cavere non possis sine iactura tui debiti; Respondeo, tunc non possumus cōdemnare, si tuum accipias, quia necessitas te excusat ab obligatione Charitatis, quia beres illud damnum à te indirecte solum causatur. Petro avertere ut modò in simili §. 2. dictum est, etiam monitionem huc applicandam apposui.

Huc facit vulgaris dubitatio de creditore Principis. An scilicet possit sibi compensare id, quod à Principe sibi certo debetur, fraudando ipsius Gabellas.

In qua recertum est. Primo, posse si Gabellae non sunt aliis locatae, certumque est secundò, non posse, si sunt locatae. Ratio utriusque est quia ibi creditor iam sumit bonis sui creditoris; hic non item.

Sed quid si sint locatae; Negant nonnulli propter eandem rationem, quia tunc Gabella non est in bonis Principis, qui supponitur esse debitor. Ita Ioan. de Gabellis apud Dian. mox cit. concedunt alij, quia condempnatio Gabellarum, dum sciunt fraudari communiter Gabellas, & tamen eas conducunt, videntur, seu praesumuntur non esse invitati in tolerandis iis fraudibus: & tamen propter hanc causam multo minoris, quam valeant, solent eas conducere, quae praesumptio non est tam facile de eo, qui absolute sibi Gabellam emit à Principe, ut de Petro Navar. Less. Bonac. Vasq. Mol. alique, quos sequiturque Diana, lib. 2. tract. 16. resol. 14. Utraque sententia est probabilis.

§. V. Compensatio Familiarum.

1. Quarta: *An famuli possint se compensare occulte Dominis, qui iustum salarium negant;* Respondeo, certum est si iustum negent, cum conditionibus mox §. 1. dictis posse. At Domini sapientissime negant merito, quia vili mercede se conduxerunt famulis de herede, ut in opusculis de Sacr. lib. 3. c. 1. §. 3. à n. 59. & nonnulla dicunt inferius lib. 3. tract. 3. §. 10. n. 7. & 8. legatur in Dicastill. lib. 2. de inst. tract. 2. d. 9. dub. 6.

§. VI. Compensatio fideiussoris.

1. Quinta: *An si fideiussor Titio debitori Caij, qui tibi gratia, in aureis centum: & Caius debet centum Titio, vel tibi, qui tamen Caius per iudicium te fideiussorem extorqueat, solvasne ipsi illa centum;*